

**НАУКОВА ФІЛОЛОГІЧНА
ОРГАНІЗАЦІЯ «ЛОГОС»**

**Міжнародна
науково-практична конференція**

«СУЧАСНИЙ ВИМІР ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК»

16–17 липня 2021 р.

м. Львів

УДК 8«312»(063)
С 91

С 91 **Сучасний вимір філологічних наук:** Матеріали міжнародної науково-практичної конференції: м. Львів, 16–17 липня 2021 р. – Львів : ГО «Наукова філологічна організація «ЛОГОС», 2021. – 80 с.

Видається в авторській редакції. Редакційна колегія Наукової філологічної організації «ЛОГОС» не завжди поділяє погляди, думки, ідеї авторів та не несе відповідальності за зміст матеріалів, наданих авторами для публікації.

У виданні зібрані тези, подані на міжнародну науково-практичну конференцію «Сучасний вимір філологічних наук».

УДК 8«312»(063)

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ, ПОРІВНЯЛЬНЕ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Кравченко Ю. В. ВІЗІОНЕРСЬКІ МОТИВИ ТВОРЧОСТІ ГЕНРІ ЛАЙОНА ОЛДІ.....	6
---	---

НАПРЯМ 2. ЗАГАЛЬНЕ, ПОРІВНЯЛЬНО-ІСТОРИЧНЕ, ТИПОЛОГІЧНЕ МОВОЗНАВСТВО

Віт Н. П., Віт Ю. В. ОСОБЛИВОСТІ КОГНІТИВНОГО ПРОЦЕСУ КАТЕГОРІЗАЦІЇ.....	10
---	----

Нагула І. П. СУБСТАНТИВНІ МІЖМОВНІ ОМОНІМИ В ПОЛЬСЬКІЙ, РОСІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ.....	13
---	----

НАПРЯМ 3. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ

Kurylenko D. V. FOREIGN COMMUNICATIVE COMPETENCE: TIME REQUIREMENT, OR LINGUAL BARRIERS AND SEPARATING CIVIL SERVANTS FROM EU LANGUAGES	16
---	----

НАПРЯМ 4. УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА

Григоровська А. В., Шершун У. М. ПУНКТУАЦІЙНА ГРАМОТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРАВОПИСНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.....	19
--	----

Жуган Н. А. НАЗВИ ВІЗЕРУНКІВ ТА НЕДОЛКІВ НА ПОЛОТНІ Ї ТКАНИНИ (НА ПРИКЛАДІ ДІАЛЕКТНОГО МАТЕРІАЛУ СЕРЕДНЬОНАДДНІПРЯНСЬКИХ ГОВІРОК)	22
---	----

Ільченко І. І. ВІДОНІМНІ БОЛГАРСЬКІ ПРИЗВИЩА ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	27
--	----

Мельничук О. М. ОПАНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО МОВЛЕННСВОГО ЕТИКЕТУ СТУДЕНТАМИ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	31
---	----

Орманжи В. Є. АПОКАЛІПТИЧНІСТЬ ОБРАЗУ ХАРКОВА ЧАСІВ РОЗСТРІЛЯНОГО ВІДРОДЖЕННЯ (ЗА РОМАНОМ А. ТА С. КЛІМОВИХ «МОЯ БОЖЕВІЛЬНА»).....	34
Приймачок О. І. МОВЛЕННЄВИЙ ЖАНР ЗАКЛИКУ ЯК ПРЕДМЕТ СЕМАНТИКО-ТЕКСТУАЛЬНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ	37
Судук І. І. НОВІТНІЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ МОВ ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ ТЕХНІЧНИХ ЗВО: ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ	41
Урись Т. Ю. ХРИСТИЯНСЬКІ ТА ЯЗИЧНИЦЬКІ ОБРАЗИ-СИМВОЛИ У ТВОРЧОСТІ ІГОРЯ ПАВЛЮКА	44
НАПРЯМ 5. РОМАНСЬКІ, ГЕРМАНСЬКІ ТА ІНШІ МОВИ І ЛІТЕРАТУРА	
Агапій А. П., Лех О. С. ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОЇ ГРУПИ ДІЄСЛІВ ЗІ ЗНАЧЕННЯМ «ПОВАГА» У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ	49
Bajun K. J., Borkowska O. W., Taraba I. O. GESCHLECHTERGERECHTE SPRACHE IN DER BERUFSWAHL DER MÄDCHEN.....	52
Bublyk V. V. INNOVATIVE METHODS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES	57
Гальченко Я. С. ЛЕКСИКАЛІЗАЦІЯ ПОНЯТІЙНИХ ОЗНАК КОНЦЕПТУ CONQUISTADOR В ІСПАНСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ	60
Гладун М. А. АНТРОПОЦЕНТРИЗМ СЕМАНТИКИ КОМПАРАТИВНИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	63
Казакова Н. О. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧЕСКИЕ СРЕДСТВА ВЫРАЖЕНИЯ ОСКОРБЛЕНИЯ В СОВРЕМЕННОМ АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ.....	66
Овсяник С. В. РОЗВИТОК НАВИЧОК ПЕРЕКЛАДУ НІМЕЦЬКИХ ФАХОВИХ РІЗНОГАЛУЗЕВИХ ТЕКСТІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	70

Юрчишин В. М. ГРА СЛІВ ЯК СПОСІБ СТВОРЕННЯ КОМІЧНОГО ЕФЕКТУ У САТИРІ (НА МАТЕРІАЛІ ЖУРНАЛУ PRIVATE EYE).....	73
Ярмолович Г. Ю. ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПІВ СИНЕРГЕТИКИ В ЛІНГВІСТИЦІ.....	76

конкретної групи іноземців комбінацію підходів і методів вивчення мови, врахувавши переваги й недоліки того чи іншого підходу відповідно до ситуації.

Список використаних джерел:

1. Жулківська А., Кобець М. Лексичний підхід у викладанні другої мови як іноземної. *Рідна школа*. 2006. № 5. С. 33-34.
2. Зайченко Н. Ф., Воробйова С. А. Практичний курс української мови для іноземців: усне мовлення. Київ : Знання України, 2008. 324 с.
3. Коба Л. Різномірні домашні завдання з української мови для 4 класу *Початкова школа*. 2005. № 7. С. 14-19.
4. Настольная книга преподавателя иностранного языка: справ. пособие / Е. А. Маслыко, П. К. Бабинская, А. Ф. Будько и др. Минск : Выш. шк., 2000. 445 с.
5. Терлак З. М., Сербенская А. А. Украинский язык для начинающих. Львов : Свит, 1991. 240 с.
6. Чистякова А. Б., Селівестрова Л. І., Лагута Т. М. Українська мова для іноземців: підручн. для іноземних студентів вищих навчальних закладів Харків : Видавництво «ІНДУСТРІЯ», 2008. 384 с.

Урись Т. Ю.
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української літератури
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова
м. Київ, Україна

ХРИСТИЯНСЬКІ ТА ЯЗИЧНИЦЬКІ ОБРАЗИ-СИМВОЛИ У ТВОРЧОСТІ ІГОРЯ ПАВЛЮКА

Однією з важливих складових духовної культури українців є релігійність, витоки якої сягають глибинних пластів нашої історії дохристиянського періоду. Християнство на території України формувалося під впливом звичаїв і традицій, пов'язаних із давнім язичницьким світоглядом. Язичництво, попри всі намагання офіційної релігії протягом багатьох століть витіснити його з ужитку, і досі має сильний вплив серед українців, що проявляється у вшануванні християнських святих і водночас поклонінні силам природи, синкретизмі традицій в обрядовій практиці та ін. Залишки язичницьких світоглядних елементів і досі панують в українському соціумі. І сьогодні в нашій свідомості збереглися культ предків, віра у відьом, домовиків, русалок, мавок, лісовиків та ін. Український етнограф

Г. Кожолянюк з цього приводу слушно зауважує: «Детальний аналіз побутової релігійності українців показує, що в Україні не було ніколи християнства у «чистому» вигляді. В релігійності українців настільки багато елементів язичництва, що ми можемо говорити про язичницьке християнство» [2, с. 143].

Зрозуміло, що така ситуація відбивається не лише на побутовому, але й на художньому, культурно-мистецькому рівні суспільства, зокрема й на літературній творчості. Прикладом такої може бути творчість відомого українського письменника-сучасника Ігоря Павлюка. Його поетичний світ густо насичений як християнськими, так і язичницькими образами-символами. До того ж у його поетичній світобудові язичницька символіка не суперечить християнській, а навпаки, поєднується з нею в одне ціле.

Ігор Павлюк – автор поетичних збірок «Острови юності» (1990), «Скляна корчма» (1995), «Алергія на вічність» (1999), «Бунт свяченої води» (2005), «Магма» (2005), «Бунт» (2006), «Україна в диму» (2009), «Гра і битва» (2014), «Чорний льон» (2019) та ін. Він родом з Західної України, з Волині. А, як відомо, саме ця частина України зберегла чи не найбільше прадавніх традицій й дохристиянських вірувань, утворивши той особливий симбіоз язичницьких і християнських елементів. Очевидно, саме тому його поезія сповнена синтезом цих двох релігій. Яскраво проглядається ця особливість його творчості та рівні образності, зокрема через образи-символи. Ці елементи художньої системи літературного твору є своєрідними образно-психологічними утвореннями, які функціонують в ньому як певні ментальні коди, носії культурно-історичних, психологічних та естетичних надбань нації, що акумулюють історичний досвід народу, сприяючи його збереженню для наступних поколінь.

Український літературознавець Я. Голобородько в одній зі своїх розвідок, присвячених творчості І. Павлюка, акцентує увагу на його духовній близькості з ліричним героєм та на існуванні у його душі язичницько-християнського первня. Хоча дослідник не називає прямо ліричне «я» автора язичником, проте вважає, що в ньому ще живе «відлуння тих поганських обрядів, дійств, ігрищ» [1, с. 63]. Підтвердження цьому знаходимо в поезіях чи не усіх поетичних збірок автора, зокрема «Чоловіче ворожіння» («Мавка», «Річка»), «Бунт» («Про Перуна», «Відьми», «Знову вдома»), «Магма» («Задушлива периферійна воля»), «Дощ мені просто на серце йшов»), «Стратосфера» («Знову про відьом», «Вільні падіння», «Передреквієм»), «Весняна сповідь») та ін. Про своє язичництво згадує і сам ліричний суб'єкт у творі «Самотній, мов Земля...»: «олюднюю богів» – як вияв антропоморфізму, що здавна було властивим слов'янському образному мисленню, «обожною травину» – як прояв відголоску стародавнього культу трав і дерев – антеїзму.

Вчений відзначає, що для ліричного героя (а отже, і для самого автора) «світ язичництва залишається одним із джерел живого, достеменного, духовно наснаженого життя, позбавленого спокою та статичності, інертності та інерційності...», від чого він прагне втекти [1, с. 63] і саме в цьому криється одна з причин такої залюбленості в язичницькі вірування І. Павлюка. Проте критик наполягає і на тому, що «язичницькі корені Павлюкового ліричного персонажа не заважають йому відчувати себе християнином, який істинно вірує у Творця та Його усеохопну життєдайність» [1, с. 64].

Антеїзм ліричного героя проявляється насамперед через його ставлення до природи: він не просто описує її, а відтворює відчуття непереборного зв'язку з нею, уявляє себе її частиною: «А я вже, я став серцем горобин» [6, с. 51], «Почуваюся рівним лише із водою й деревами» [9, с. 45] і т. д.

Поет-волинянин знає, що першоосновою його життя є рідна земля, тому в усіх поезіях повертається до неї та передає цю енергетику ліричному суб'єктові: «Отут моє крилатіє коріння./ З яким я до початку полечу...» [4, с. 211]. Він відчуває міцну прив'язаність до своєї «малої» батьківщини – рідної Волині, де «ріс між магмою і сном», рідний ліс «вчив свободи», а ріка, «зв'язує з Дніпром» [4, с. 211]. Б. Олійник, наприклад, вважає, що «чуття його до своєї Волині углибає далеко за християнські пласти, в притаєні пущі капища протопредків» [3, с. 5].

І. Павлюк вводить людину в систему координат світу природи, розкриваючи її сутність як частини цього світу. Причиною цьому є властиве автору пантеїстичне розуміння світу, корені якого у його рідному селищі на Волині, де людина здавна зливалася з природою, становила з нею єдине ціле. Поруч з ліричним суб'єктом діють міфологічні й демонологічні персонажі – русалки, мавки, відьми та ін. («Відьми», «Скіф», «Мавка», «Річка», «Отак-от і мине моє життя», «Знову про відьом», «З діда-прадіда ми хлібороби» та ін.). У поезії І. Павлюка згадується наймогутніший язичницький бог Київської Русі, повелитель грому і блискавки, володар неба Перун, який має воскреснути (але «не на третій день», як Ісус Христос) й тоді «З рабів постане плем'я золоте./ Красиве і здорове». У версії автора «жерцями» Перуна є «поети, козаки і характерники» [5, с. 20] («Про Перуна», «Комфортнію... Возношуся... Досяг...»).

Серед язичницьких символів домінантним у творчості поета-волинянина є образ кам'яної баби. У нього вони можуть «нести хрести космічної роботи» [6, с. 29] чи виступати як «фундамент луку, що протягує «комусь свою десницю» [6, с. 62]. Кам'яні баби (або боввани) – монументальні кам'яні скульптури, що зазвичай стояли на святилищах або біля курганів і сприймалися як сторожі (охоронці) українських степів, що приносять успіх, добробут та родючість. Власне саме слово

«баба» тюркського походження та походить від слова «балбал», тобто пращур. Тому ці скульптури вважалися ідолами померлих предків, вмістилищем їхніх душ. Вони досі символізують життєстверджуючий характер, Дике Поле та нестримну волю, героїзм і відвагу кіммерійців, скіфів та козаків.

На образ кам'яної баби натрапляємо у поезії «Тріснула... На те вона й струна...», де вона виступає «музою» ліричного героя, «що читає голос журавлиний» [7, с. 3], у «Стансах літнього поля» вона «сборним дзвоном падає навznak» [8, с. 68], у вірші «Зміється день химерами хмарин» – «комусь свою протягує десницю» [6, с. 32]. У поезії «Українським поетам не можна вмирати рано...» «Кам'яними бабами стають веселі мавки/ Від фатального надлишку грації і краси» там, де «рана ділить серце навпіл», «як вітчизну Дніпро» [9, с. 46].

Деякі вчені й досі вважають їх зображенням предків східних скіфів. Тому не дивно, що й у творах поет називає їх скіфськими бабами (поезії «У хаті селянській свячена вода й самогонка», «Дзвениш мені – мов зірка над хрестом», «Сучасний гекзаметр», «У своїх полинах загубили свої глибини»), вказуючи, очевидно, у такий спосіб на час їх виникнення та походження.

Пантеїстичний світогляд та поганські вірування І. Павлюка поєднуються з вірою в існування єдиного Бога-пантократа та розп'яття й воскресіння Ісуса Христа. Символ віри, вічно живої творчості, що постає з природи, проступає через образ Бога, який завжди є символом правди й любові, до яких мають тягнутися люди. Потрактування образу розп'яття може здійснюватися як у вузькому особистісному плані, оскільки кожен несе свій хрест, який визначає його долю, так і в більш широкому, загальнолюдському – історія розп'яття Хреста, що зазнав мук та страждання заради щастя інших, є утвердженням найвищої інстанції добра, милосердя та справедливості. Через страждання відбувається очищення, зміцнення волі та зміна людської моральності, бо «воля для сильних/ І тих, що з мук...» [5, с. 33].

Розп'яття конотує біль, страждання та смерть. В образі Ісуса Христа, який пожертвував власним життям заради порятунку людства, назавжди закріпилася символізація страждання, спасіння та жертвності. Цей вічний образ є у творчості І. Франка, П. Тичини, О. Олеса, І. Драча, В. Стуса та ін. Знаходимо його і у творчості І. Павлюка: «Син господній на ній. На хресті. Цілував молитву» [5, с. 56].

В інтерпретації Бога у І. Павлюка, на думку Я. Голобородька, переважає не релігійне, а ціннісне, акмеологічне начало, тобто «Бог для ліричного наратора – це не сама віра, скільки символ віри, сутнісноположне кредо, альфа і омега творіння...» [1, с. 64]. Справді, образ Бога у його розумінні є моральним абсолютом та духовною опорою народу, проте у поезії він часто виступає об'єктом для

насмішок, знущань або ж абсолютного суспільного збайдужіння: «Прийшов Христос, як у пустелю:/ Не розп'яли.../Посміялися з нього», «Христа по спині поплескали ніжно, чесно,/ Питаючи – за тих він, а чи за тих...» [5, с. 73].

Поганські (язичницькі) впливи проявляються у поезії І. Павлюка через відображення культів природи, предків, відповідних символів-образів тощо. Відголоски язичницької культури ніби проходять наскрізь через душу ліричного героя, поєднуючись з християнською вірою в єдиного Бога та Сина Божого Ісуса Христа.

Список використаних джерел:

1. Голобородько Я. Між українністю та українськістю: ніша Ігоря Павлюка. *Слово і час*. 2007. № 12. С. 60-65.
2. Кожолянко Г. Поєднання язичницьких і християнських свят у календарній обрядовості українців після офіційного введення християнства *Питання стародавньої, середньовічної історії, археології й етнології*: Зб. наук. праць. Чернівці: Прут, 2010. Т. 1 (29). С. 143-154.
3. Олійник Б. Озон його поезії / Павлюк І. Україна в диму. Послання з резервації: Соціальна лірика. Луганськ: Книжковий світ, 2009. 168 с.
4. Павлюк І. Бунт свяченої води. Лірика. Драматизовані поеми. Львів: СПОЛОМ, 2005. 280 с.
5. Павлюк І. Бунт: Лірика і драматичні поеми. Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2006. 220 с.
6. Павлюк І. Голос денного Місяця: Лірика. К.: Український письменник, 1994. 63 с.
7. Павлюк І. Магма: Лірика і драматизовані поеми. Львів: Світ, 2005. 280 с.
8. Павлюк І. Складна корчма: Лірика. Дрогобич: ВФ «Відродження», 1995. 94 с.
9. Павлюк І. Україна в диму. Послання з резервації: Соціальна лірика. Луганськ: Книжковий світ, 2009. 168 с.